

Utlåtande Rotel VII (Dnr KS 2024/1410)

Program för öppen förskola

Framställan från förskolenämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Program för öppen förskola godkänns i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2024 förskolenämnden i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram riktlinjer för öppen förskola i Stockholms stad. För att uppfylla uppdragets intentioner och följa stadens nomenklatur för styrdokument, är styrdokumentet *Program för öppen förskola* föreslaget.

I uppdraget till förskolenämnden framgår att programmet ska bidra till att säkerställa en jämn kvalitet, en god uppföljning av verksamheten och att det sociala perspektivet och arbetet med inskrivningsgraden på förskola ska vara tydligt närvarande i programmet. Programmet innehåller fem målområden för verksamheten:

- Tillgängliga verksamheter med generösa öppettider
- Attraktiva mötesplatser med aktiviteter av god kvalitet
- Välutbildad personal med relevant kompetens
- Aktiv samverkan med centrala aktörer
- Uppföljning och utvärdering för fortsatt utveckling

Öppen förskola beskrivs i programmet vara en mötesplats där de yngsta barnen erbjuds en pedagogisk gruppverksamhet och medföljande vuxna ges möjlighet till social kontakt och gemenskap. Både öppen förskola och introduktionsförskola omfattas av programmet.

Beredning

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd,

Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Region Stockholm.

Stadsledningskontoret ser att förslaget är utformat i enlighet med uppdragets intentioner, och att det lyfter väl avvägda målområden samt stärker samsynen inom staden vilket bidrar till en större likvärdighet. Stadsledningskontoret föreslår ett antal ändringar jämfört med remissversionen i syfte att förtydliga och förstärka intentionerna med programmet ytterligare.

Arbetsmarknadsnämnden välkomnar ett gemensamt program för öppen förskola och ställer sig särskilt bakom öppna förskolans etablerings- och integrationsfrämjande uppdrag. Nämnden lyfter också några mindre förtydliganden och tillägg till programmet, exempelvis samverkan med stadens jobbtorg och sfi för föräldralediga.

Kulturnämnden ser positivt på programmet, men saknar skrivningar om samverkan mellan öppen förskola och parklekar. Nämnden ser positivt på samverkan mellan öppen förskola och biblioteken, och beskriver vissa utmaningar gällande samverkan som rör Kulturskolan.

Socialnämnden ställer sig positivt till programmet för öppen förskola och föreslår att föräldrarådgivningen läggs till som en samverkanspart samt att familjecentraler ska nämnas som ett exempel på en nära samverkansform för yngre barn.

Bromma stadsdelsnämnd framhåller att det saknas nationella styrdokument för öppna förskolan och att programmet därför kan fylla en viktig funktion. Nämnden är positiv till förslaget, men föreslår att föräldraskapsstödande aktiviteter ska lyftas tydligare i programmet och att texten kring jämställdhet bör omformuleras.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd välkomnar programmet, men föreslår bland annat att det ska innehålla direktiv om öppna förskolans organisatoriska tillhörighet, och att beskrivningar av föräldramottagningen, föräldrastödsgrupper och familjecentraler bör lyftas in i programmet.

Farsta stadsdelsnämnd ser att programmet kan bli ett bra stöd i utveckling, verksamhetsplanering och i att bidra till ökad likvärdighet inom staden och ställer sig därför positivt till det. Nämnden lämnar tre medskick, bland annat kring kompetensutveckling för medarbetare i öppna förskolan och uppföljning av verksamheten.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positivt till programmet och beskriver bland annat vikten av öppna förskolan och introduktionsförskola.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beskriver att de synpunkter som framkommit från stadsdelsförvaltningen i beredningen av ärendet har tagits tillvara i förslaget.

Järva stadsdelsnämnd välkomnar programmet och framhåller att nämndens identifierade fokusområden och behov för öppen förskola är väl integrerat i förslaget.

Kungsholmens stadsdelsnämnd lyfter fram ett flertal delar av programmet som nämnden ser särskilt positivt på. Nämnden lämnar också ett par förslag angående uppföljning och indikatorer, exempelvis behov av stadsgemensam samordning för kvalitativ uppföljning av öppna förskolans verksamheter.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd ser behov av att ett program för öppen förskola tas fram, men lämnar flera synpunkter på förslaget. Synpunkterna rör bland annat behovet av ökad konkretion, flera förtydliganden, en del omformuleringar och några kompletteringar som saknas i programmet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till förslaget och anser att programmet kan bidra till att göra arbetet inom öppna förskolan och introduktionsförskolan mer likvärdigt, systematiskt och sammanhållet inom staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser positivt på programmet och lyfter bland annat att det ger en grund och tydlig riktning för fortsatt utveckling av en kvalitativ öppen förskola i Skärholmen och i hela staden.

Södermalms stadsdelsnämnd konstaterar att flera av nämndens öppna förskolor finns i parklekarna och efterfrågar förenklad uthyrning av dessa fastigheter till allmänheten. Därutöver ser nämnden positivt på förslaget, i synnerhet att verksamheten i första hand riktar sig mot barnen och utformas i nära samarbete med medföljande vuxen.

Region Stockholm beskriver resultat från en undersökning om familjecentraler med relevans för öppen förskola och föreslår därutöver bland annat att barnmorska ska skrivas in som en relevant profession, komplettera beskrivningen av vad barnavårdscentral och barnmorskemottagning kan bidra med och att även aktiviteter som erbjuds i samverkan med andra ska följas upp. Region Stockholm är i grunden positiv till programmet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stadens öppna förskolor är en av våra mest uppskattade verksamheter som riktar sig till barn och deras vårdnadshavare. Med det nya programmet för öppen förskola sätter vi en gemensam riktning och ambitionsnivå för verksamheten, så att den kan bli mer likvärdig över hela staden.

Under remissrundan har flera förslag som tydliggör och stärker programmet kommit in och jag delar stadsledningskontorets förslag till revideringar utifrån dessa.

Stadens öppna förskolor omfattas av fem målområden som rör allt ifrån vilken typ av aktiviteter som ska erbjudas, till vilka som är centrala samverkansparter och hur verksamheten systematiskt ska följas upp och utvecklas. Med programmet sätter vi en hög ambitionsnivå för tillgängligheten till öppen förskola och tydliggör vilka

kompetenser som behöver finnas i verksamheten. Vi slår fast att placeringen av öppen förskola i stadsdelarna, dess antal och öppettider ska vara anpassade och generösa utifrån efterfrågan, behov och närområdets förutsättningar.

Verksamheterna får en aktiv roll i det sociala, förebyggande arbetet, både gentemot barn och vuxna. Öppna förskolan får ett uttalat ansvar att bidra till inskrivning i förskola. Samarbete med barnmorskemottagningar, barnavårdscentraler, folktandvården och socialtjänsten betonas. Introduktionsförskolan ska bidra till integration och att möjliggöra för fler att etableras på arbetsmarknaden, exempelvis genom insatser ihop med arbetsmarknadsförvaltningen.

Programmet tydliggör att verksamheten riktar sig till både barn och deras vårdnadshavare. För barnen ger öppna förskolan roliga stunder ihop med andra och skapa en igenkänning inför förskolestarten. För vårdnadshavarna kan öppna förskolan bidra med föräldraskapsstöd och fånga upp behov och lotsa vidare så att rätt stöd kan ges. Öppna förskolan ger också ett socialt sammanhang med andra föräldrar, vilket i synnerhet de som saknar ett nätverk i Stockholm har behållning av.

I det föreslagna programmet för öppen förskola är samverkan och samarbete med andra aktörer en viktig del av verksamheten. För att ge barn och familjer så goda förutsättningar som möjligt krävs samverkan. Därför är det mycket glädjande att de remissinstanser som inte själva driver öppen förskola har uttryckt sig så positivt till samverkan i sina svar.

Ett syfte med programmet är att ge riktning till en verksamhet där det saknas tydlighet från den nationella nivån. Vi har gjort liknande inom andra områden, till exempel strategin för parklekar, som uppskattas av verksamheterna. Jag är glad över att vi nu tar samma steg med program för öppen förskola. Det är ett program som höjer ambitionerna, stärker verksamheterna och skapar likvärdighet över staden, så att öppna förskolan i ännu högre utsträckning än idag kan bidra till att ge barn och deras familjer en bra start i livet och i föräldraskapet.

Bilagor

1. Program för öppen förskola, dnr KS 2024/1410-19.1
2. Program för öppen förskola, remissversion med spårade ändringar, dnr KS 2024/1410-19.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Andrea Hedin (M) enligt följande.

Mycket av det som står i programförslaget för öppna förskolor anser Moderaterna är bra. Men det förslag som nu finns fastnar i en för ensidig tanke om verksamheten och som inte speglar hela Stockholm. I grunden är den öppna förskolan en mötesplats för barn och föräldrar som av olika anledningar inte är inskriven i ordinarie

förskoleverksamhet. De låga trösklarna till den öppna förskolan är värda att bejaka. Den öppna förskolan ska därför varken ersätta den ordinarie förskolans verksamhet eller tungt betona integration i sin verksamhet utan det finns andra värden som bör vara i centrum. Utifrån ett integrationsperspektiv är det dock betydelsefullt att även betona personalens kunskaper i det svenska språket som en del av den öppna förskolans basplatta.

Moderaterna vill också betona vikten av att öppna förskolor ska vara lokaliserade över hela Stockholm, det är en angelägen pusselbit av att bli en barnvänligare stad. Vi vill även betona vikten av att det arbete som pågår kring att stärka kunskapen om, och rutinerna kring, oroanmälningar i förskolan också når personalen i de öppna verksamheterna. Det behövs ett angeläget utvecklingsarbete kring att stärka samarbetet mellan förskoleverksamheten och socialtjänsten, här får inte den öppna förskolan förbises.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 7 maj 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Linnéa Vinge (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning

inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Vi i Centerpartiet är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med barn i sin egen ålder.

Centerpartiet vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd. För barn som växer upp med svårare förutsättningar blir livet i många fall tuffare längre fram och vi vet att det många gånger är tydligt redan i småbarnsåren vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödinsatser ska hjälpen därför komma snabbt. För samhället är det dessutom en miljardbesparing att bygga starka, trygga barn istället för att försöka lappa ihop trasiga vuxna.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Ärendet

Förskolenämnden fick i kommunfullmäktiges budget 2024 uppdraget att i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram riktlinjer för öppen förskola i Stockholms stad. Förskolenämnden föreslår *Program för öppen förskola*, som syftar till att säkerställa en jämlik och god kvalitet av öppen förskola i Stockholms stad, samt en god uppföljning av verksamheten.

Öppen förskola är en mötesplats där de yngsta barnen erbjuds en pedagogisk gruppverksamhet och medföljande vuxna ges möjlighet till social kontakt och gemenskap. Introduktionsförskola, vilket utgör en del av den öppna förskolans verksamhet, syftar till att ge riktade insatser för bland annat språkutvecklande arbete, föräldraskapsstödjande aktiviteter samt mot ökad inskrivning i förskolan. Både öppen förskola och introduktionsförskola omfattas av programmet.

Programmet för öppen förskola fastställer följande målområden för verksamhet öppen förskola inom Stockholms stad:

- Tillgängliga verksamheter med generösa öppettider
- Attraktiva mötesplatser med aktiviteter av god kvalitet
- Välutbildad personal med relevant kompetens
- Aktiv samverkan med centrala aktörer
- Uppföljning och utvärdering för fortsatt utveckling

De fem målområdena behandlar bland annat verksamheternas tillgänglighet i form av geografisk placering utifrån efterfråga, behov och områdets förutsättningar. Vikten av ett gott kommunikationsarbete på samtliga led, för att med hög kompetens stödja verksamheten målgrupper, innefattas av målområdena. Uppsökande verksamhetens syfte beskrivs som en central del av introduktionsförskolans uppdrag. Samverkan och samarbete är av stor vikt för att verksamheterna ska kunna organiseras på ett hållbart sätt med ett långsiktigt perspektiv. En god samverkan med andra aktörer och professioner lyfts i programmet som en förutsättning för att verksamheterna ska bedrivas av god kvalitet och för att relevant kompetens ska finnas.

Planering, genomförande och uppföljning av programmet ska ske inom ramen för stadens systematiska kvalitetsarbete. Programmet ger vägledning i gällande vilka områden som stadsdelsnämnderna bör följa upp i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2024 följande.

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till *Program för öppen förskola*.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 november 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige har i budget 2024 gett förskolenämnden i uppdrag, att i samarbete med stadsdelsnämnderna, ta fram riktlinjer för öppen förskola i Stockholms stad.

Utifrån stadens nya tillämpningsanvisningar och intentionen med uppdraget föreslås dokumentet rubriceras program för öppen förskola. Programmet ska bidra till att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av verksamheten. Det sociala perspektivet och arbetet med inskrivningsgraden på förskola ska vara tydligt närvarande i programmet.

Öppen förskola omnämns i skollagen i kapitel 25, 3§ och ingår i de verksamheter som benämns annan pedagogisk verksamhet. Det är frivilligt för en kommun att anordna öppen förskola. I Stockholms stads finns i nuläget 46 öppna förskolor i kommunal regi fördelade i samtliga stadsdelar.

Uppdraget från kommunfullmäktige påbörjades våren 2024 i samarbete med stadsdelsnämnderna. Samarbetet har skett i olika former, dels genom en enkät till samtliga stadsdelar, dels i samarbete med representanter från stadsdelsförvaltningar och medarbetare från öppen förskola. Öppen förskolas uppdrag i enlighet med skollagen 25 kapitlet 3§ *”Den öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap.”* För att omsätta uppdraget enligt skollagen omfattar öppen förskola följande målområden:

- Tillgängliga verksamheter med generösa öppettider
- Attraktiva mötesplatser med aktiviteter av god kvalitet
- Välutbildad personal med relevant kompetens
- Aktiv samverkan med centrala aktörer
- Uppföljning och utvärdering för fortsatt utveckling

Öppen förskola är en verksamhet som är frivillig att besöka och riktar sig till barn som inte är inskrivna i förskola, från nyfödda till start i förskoleklass och medföljande vuxen. Det är en plats där barn får möjlighet att möta andra barn i samma ålder, delta i gruppaktiviteter och utvecklas i en pedagogiskt planerad miljö som bjuder in till lek och gemenskap. Föräldrar får möjlighet att träffa andra föräldrar och vuxna samt möjlighet att få stöd i sin föräldraroll.

Öppen förskolas arbete syftar även till att främja integration och motverka ohälsa och riktar sig till både barn och deras föräldrar:

- *till barnen* för att de ska få möta en pedagogisk verksamhet som bidrar till utveckling samt igenkänning av såväl aktiviteter som pedagogiskt material när de börjar på förskola

- *till föräldrar* för att uppmuntra och motivera dem att skriva in barnen i förskola och för att själva fortsätta med studier eller arbete efter föräldraledighet.
- *till både barn och föräldrar* för att kunna delta i aktiviteter som ger språkglädje, skapar nyfikenhet, lust och vilja att kommunicera.

Sång, berättande, litteratur, lek och samtal är exempel på innehåll som barn och föräldrar får möjlighet att uppleva tillsammans. För detta krävs personal med relevant grundkompetens som deltar i kontinuerlig fortbildning samt aktiv samverkan med andra funktioner i samhället som till exempel *barnavårdscentral, vuxenutbildning, familjerådgivning, bibliotek* med flera.

Introduktionsförskola är en verksamhet med riktade insatser för språkutvecklande arbete, föräldraskapsstödande aktiviteter och insatser för inskrivning i förskola. I de stadsdelar där behov finns, av både varaktig och mer tillfällig karaktär, ska introduktionsförskolans arbetssätt vara en självklar del av verksamheten.

Introduktionsförskolor är integrerade och samlokaliserade med öppen förskola och introduktionsförskola är därför en del av *Program för öppen förskola*.

Jämställdhetsanalys

Öppen förskola bidrar till stadens arbete med integration där vissa aktiviteter särskilt riktar sig till utrikesfödda kvinnor i syfte gynna etablering i samhälls- och arbetslivet. Introduktionsförskola är ett riktat arbetssätt som särskilt sätter fokus på språkstudier och aktiviteter som fokuserar på just de delarna. Öppen förskola bidrar till Agenda 2030:s *mål 5 – jämställdhet*.

Barnrättanalys

Öppen förskola är en mötesplats med betydelse för barns hälsa, utveckling och lärande. Program för öppen förskola bidrar till Agenda 2030:s *mål 3 – Hälsa och välbefinnande* och *mål 4 - God utbildning för alla*. Programmet bidrar även till grundprinciperna i FN:s barnkonvention om barn som individer med egna rättigheter.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Region Stockholm.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	10
Arbetsmarknadsnämnden	12

Kulturnämnden	13
Socialnämnden.....	15
Bromma stadsdelsnämnd.....	16
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.....	17
Farsta stadsdelsnämnd	19
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	20
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	21
Järva stadsdelsnämnd	21
Kungsholmens stadsdelsnämnd	21
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	23
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	24
Skärholmens stadsdelsnämnd	25
Södermalms stadsdelsnämnd	26
Region Stockholm	28
Reservationer m.m.	31

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolenämnden fick i kommunfullmäktiges budget 2024 uppdraget att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, ta fram riktlinjer för öppen förskola i Stockholms stad. Uppdragets syfte var att säkra jämlik kvalitet över staden, med en god uppföljning och ett tydligt socialt perspektiv. För att starkare uppfylla intentionen i uppdraget och följa stadens nomenklatur för styrdokument, föreslår förskolenämnden styrdokument *Program för öppen förskola*.

Stadsledningskontoret ser att programmet är utformat i enlighet med uppdragets intentioner, där verksamhetens sociala perspektiv lyfts tydligt och stockholmarna är i fokus. Programmet lyfter väl avvägda målområden. Stadsledningskontoret ser att programmet synliggör verksamheten, tydliggör dess sociala perspektiv och stärker en samsyn i dess uppdrag och mål, vilket bidrar till en större likvärdighet i verksamheternas arbete i staden.

Stadsledningskontoret ser att programmet tydliggör strukturer, förväntningar och uppföljning av verksamhet öppen förskola vilket stärker en fortsatt utveckling av kvalitet och samverkan.

I syfte att stärka programmets intentioner och styrning föreslår stadsledningskontoret mindre korrigeringar samt följande förslag på tillägg:

- Under avsnitt *Sammanfattning* förtydligas stöd till medföljande vuxen som central del i programmet.
- Under avsnitt *Inledning* förtydligas att även andra insatser än föräldrastödjande och hälsofrämjande beskrivs i programmet.
- Under avsnitt *Öppen förskolas uppdrag* lyfts öppna förskolan som en viktig plats för en bredare målgrupp med flera behov. Att hänvisning till andra aktörer görs vid behov, men att medarbetare även omfattas av anmälningsskyldighet vid misstanke eller kännedom om att barn far illa, har lagts till.
- Under avsnitt *Introduktionsförskola*, andra stycket, förtydligas hur stödet rörande studie- och yrkesvägledare samt jobbcoacher kan se ut.
- Under avsnitt *Introduktionsförskola*, fjärde stycket, förtydligas att familjerådgivningen ingår i socialtjänstens paraply av insatser. Insatsen föräldrarådgivning läggs till.
- Under målområde *Välutbildad personal med relevant kompetens* läggs barnmorskor och föräldrarådgivare till som exempel på centrala samverkansparter. Socionomer och socialpedagoger tas bort då dessa är examensbeteckningar som finns bland medarbetare och samverkanspartners inom flertalet insatser.
- Under målområde *Aktiv samverkan med centrala aktörer* lyfts familjecentraler som ett exempel på sätt att forma en organisation av samverkanspartners. Förtydligande görs av skrivning avseende om barnmorskemottagning (BMM) och barnavårdscentral (BVC), som samverkansparter i att främja barns psykiska och fysiska välmående och lotsa vidare till respektive verksamhet. Förtydligande görs av skrivning om studie- och yrkesvägledares roll i arbetet. Parklekar och samhällsvägledare läggs till som exempel på central samverkanspart.
- Under målområde *Uppföljning och utvärdering för fortsatt utveckling* lyfts vikten av att följa upp samverkan, både aktiviteter som genomförs men även förutsättningar för samverkan. I punktlistan läggs aktiviteter som erbjuds i samverkan med samarbetspartners till som exempel på område för uppföljning.
- Under avsnitt *Barnkonvention och Agenda 2030 för hållbar utveckling*, mål 3 *Hälsa och välbefinnande*, breddas formulering av målgrupper för att även innefatta främjande av hälsa och välbefinnande till föräldrar och barn där stöd behövs, utöver grupper som befinner sig i isolering och utanförskap
- Under avsnitt *Barnkonvention och Agenda 2030 för hållbar utveckling*, mål 5 *Jämställdhet*, används förskoleförvaltningens beskrivning av måluppfyllelsen i tjänsteutlåtande tillhörande *Program för öppen förskola*, då denna anses mer korrekt beskriva hur verksamheten bidrar till jämställdhet i motsats till jämlikhet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar om godkännande av förslag till program för öppen förskola i enlighet med bilaga 1.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2025 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Johan Kling (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Per Rosencrantz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen är positiv till att Stockholms stad tagit fram ett gemensamt program för öppen förskola. Programmet för öppen förskola är en viktig grund för verksamheten och ett stöd i samverkan, exempelvis mellan stadsdelsförvaltningarna och arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen delar särskilt beskrivningen att öppen förskola är en viktig plats som kan bidra till etablering i svenska samhället och stärka integrationen för utrikesfödda föräldrar och deras barn. Många medarbetare inom arbetsmarknadsförvaltningen är kontinuerligt ute på öppna förskolor runt om i staden inom sina uppdrag. Sfi-lärare från stadens komvuxskolor håller i svenska för invandrare (sfi) för föräldralediga på elva öppna förskolor. Studie- och yrkesvägledare och jobbcoacher från Jobbtorg Stockholm besöker idag drygt tio öppna förskolor för att föräldralediga ska kunna ställa frågor om jobb och studier. Dessa insatser riktas särskilt till de öppna förskolor som har många utrikesfödda besökare.

Utifrån arbetsmarknadsförvaltningens erfarenheter har förvaltningen några förslag till förtydliganden och tillägg i programmet för öppen förskola. I programmet beskrivs inledningsvis en satsning mellan Stockholms kommuner och regioner (SKR) och öppen förskola i 16 kommuner, däribland Stockholms stad. Satsningen syftar till att främja utrikesfödda kvinnors etablering. Det kan tydliggöras att arbetsmarknadsförvaltningen samarbetar med Järva och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar i satsningen.

I avsnittet om introduktionsförskola kan det förtydligas att det finns aktiviteter i syfte att främja språkutveckling både i öppna förskolans egen regi och i samverkan med Vuxenutbildning Stockholm. Förvaltningens bild är att många öppna förskolor har en rad *språkfrämjande aktiviteter* som pedagogerna på öppen förskola håller i, exempelvis språkcafé. Det ser förvaltningen som mycket positivt för att föräldrar och barn ska utveckla det svenska språket. Utöver det så erbjuds *Sfi för föräldralediga* på

många öppna förskolor. Det innebär undervisning enligt kursplanen i sfi under ledning av en sfi-lärare från stadens komvuxskolor.

I avsnittet om introduktionsförskola bör det även tilläggas att samverkan mellan öppen förskola och Jobbtorg Stockholm är möjlig. Följande meningar kan därför läggas till i programmet: "Introduktionsförskolor kan i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningens jobbtorg erbjuda samtal med studie- och yrkesvägledare eller jobbcoacher. På så sätt kan föräldralediga ställa frågor om jobb och studier."

Arbetsmarknadsförvaltningen har även förslag på förtydliganden och tillägg i punktlistan med samverkanspartners till öppen förskola. I programmet framgår att studie- och yrkesvägledare "bidrar till kontakt med Arbetsförmedlingen" och på så vis informerar och inspirerar till studier eller arbete efter avslutad föräldraledighet. Den beskrivningen är missvisande och bör skrivas om. Den huvudsakliga uppgiften för en studie- och yrkesvägledare är att informera om utbildningar, arbetsliv och arbetsmarknad, och att kunna vägleda inför studie- och yrkesvalssituationer. Studie- och yrkesvägledare har därmed inte något särskilt ansvar i kontakten med Arbetsförmedlingen.

Till sist kan nämnas att arbetsmarknadsförvaltningen även samordnar stadens arbete med samhällsvägledning för nyanlända. Samhällsvägledare jobbar i stadsdelarna och på stadens Welcome House och möter många nyanlända i sitt arbete. Förvaltningen konstaterar därför att dessa samhällsvägledare kan vara viktiga samverkanspartners till öppen förskola, särskilt för introduktionsförskolor.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2025 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ställer sig bakom programmets syfte att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av öppen förskola i Stockholms stad.

Programmet slår fast att samverkan mellan öppen förskola och andra aktörer är viktigt för att nå verksamhetens mål. Programmet pekar ut ett antal centrala samarbetspartners. Bland dessa finns kulturförvaltningens verksamheter Kulturskolan och stadens bibliotek. Dessa verksamheter ska, enligt programmet, bidra med professionella och roliga aktiviteter och ge tillgång till fler språkstödjande mötesplatser.

Samverkan med Kulturskolan

Kulturskolans målgrupp är barn och unga mellan 6 - 22 år och den öppna förskolans målgrupper är föräldrar och barn från nyfödda till förskoleklass. Samverkan mellan Kulturskolan och de öppna förskolorna försvåras av att verksamheterna har olika målgrupper. Samtidigt skapar samverkan möjligheter för Kulturskolan att nå ut till barn och föräldrar tidigt. Kulturskolan har idag ett fåtal samarbeten med öppna förskolan för att öka kännedomen om Kulturskolan och bädja för framtida deltagande.

Kulturskolans enhet Enskede/Årsta/Vantör har haft ett lyckat samarbete med öppna förskolan i stadsdelsområdet. I nuläget finansieras dock denna verksamhet genom sökta medel från Kulturrådet. Detta är en utmaning framåt, eftersom denna finansiering kontinuerligt blir allt mindre. En utmaning för personalen från Kulturskolan, är att det kan vara ensamt, då det ofta är endast en pedagog från Kulturskolan på plats.

I Järva har Kulturskolan främst samarbete med öppna förskolan i Rinkeby. Kulturskolan bedriver, i samarbete med biblioteket, öppen verksamhet med föräldrar. Det fungerar bra och är uppskattat av såväl öppen förskola som föräldrar. Faktorer som har underlättat samverkan är låga trösklar för deltagande, att öppna förskolan ser fördelarna med Kulturskolans insats samt att öppna förskolan och biblioteket ligger på samma plats.

Samverkan med biblioteken

Stockholms stadsbibliotek ser positivt på att vara en samarbetspart i öppna förskolans läsfrämjande och språkutvecklande arbete. Det är positivt för de små barnen och deras föräldrar och ett bra sätt för biblioteken att nå ut även till ovana biblioteksbesökare.

Stockholms stadsbibliotek samarbetar redan idag med flera öppna förskolor för att nå barn och föräldrar med olika slags språkutvecklande och läsfrämjande aktiviteter samt för att kommunicera vad biblioteket har att erbjuda. Genom att placera småbarnsböcker på de öppna förskolorna kan biblioteken nå ut med beståndet av medier till fler. Stockholms stadsbibliotek samarbetar även med de öppna förskolorna inom konceptet Språktåget där barnen och deras föräldrar erbjuds metoder för att utveckla språket utifrån barnets nivå och takt. Att vara inspirerande och stödja de vuxnas vilja att läsa för barnen är en viktig del av bibliotekets samarbete med öppna förskolan eftersom biblioteket ofta tappar kontakten med föräldrarna när barnen börjar förskolan.

Stockholms stadsbibliotek har stort fokus på språkutvecklande aktiviteter för barn och föräldrar med annat modersmål än svenska. En utmaning är att det ofta behövs tolk eller språkkompetens hos personalen för att aktiviteterna ska ge något för de som har inga eller små kunskaper i svenska. Flerspråkiga aktiviteter som utgår från böcker som finns både på svenska och andra språk är en framgångsfaktor för att skapa engagemang. För att aktiviteterna ska ge ännu bättre effekt finns det behov av att

stärka språkkompetensen hos personalen på öppen förskola och bibliotek samt genom samverkan med andra aktörer. Det kan även utforskas om och hur tolkstöd kan samordnas samt hur kostnaden för detta ska fördelas.

Stockholms stadsbibliotek ser generellt att en samverkan får starkast effekt om man inkluderar flera olika aktörer, så som BVC, logopedmottagningar och andra aktörer i lokalsamhället. Stockholms stadsbibliotek har, exempelvis, ett välfungerande samarbete med BVC kring Barnens första bok. Olika former av samverkan gör att stockholmarna erbjuds ett bredare utbud och ett samlat grepp kring språkutveckling.

Samverkan med parklekar

Stadens parklekar nämns inte alls i programmet. Kulturförvaltningen saknar kopplingen till parklekarna då ett flertal öppna förskolor är samlokaliserade med en parklek.

Den utredning som föregick stadens parkleksstrategi visade att flera av stadens parklekar delar lokaler med öppna förskolor. Stadsdelsförvaltningarna lyfter att denna samlokalisering och samverkan är viktigt för ett mer effektivt nyttjande av personalresurser, lokaler och parkmark. Samtidigt innebär det utmaningar, så som en otydlighet kring fördelning av resurser. Några parklekar som är samlokaliserade med öppen förskola lyfter, exempelvis, att parklekspersonalen får ägna mycket tid åt att ta hand om den öppna förskolans målgrupper. Detta tar fokus från deras prioriterade målgrupper barn i låg- och mellanstadieåldern.

I de fall då en parklek är samlokaliserad med en öppen förskola uppehåller sig ofta föräldrar och yngre barn i parkleken. För att verksamheterna ska vara attraktiva för sina respektive målgrupper är det viktigt att samverka. Bland annat kring kommunikationen utåt för att tydliggöra skillnaderna mellan verksamheterna och för att skapa attraktiva fysiska miljöer både inomhus och utomhus för båda verksamheternas målgrupper.

Många av stadens parkleksbyggnader har omfattande renoveringsbehov. Det pågår just nu ett utvecklingsarbete kopplat till parkleksbyggnaderna inom staden, med parkleksverksamhetens behov i fokus. Öppen förskola och parkleksverksamhet ställer olika krav på byggnaderna. För att det ska vara möjligt att även framöver bedriva öppen förskola och parklekar i samma lokaler krävs samverkan kring renoveringen av lokalerna.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 mars 2025 följande.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ser öppna förskolan som en betydelsefull arena för att nå små barn och deras föräldrar med främjande och förebyggande aktiviteter och insatser. På öppna förskolan kan föräldrar få tips, hänvisningar och information om vilket stöd som finns tillgängligt i staden, som till exempel föräldraskapsstöd. Öppna förskolans medarbetare kan också uppmärksamma behov av ett mer omfattande stöd och då länka föräldrar vidare till exempelvis hälso- och sjukvården eller socialtjänstens biståndsbedömda insatser, som föräldrar själva kan ansöka om. Finns misstanke om att ett barn far illa behöver öppna förskolans personal, som har anmälningsskyldighet, göra en orosanmälan till socialtjänsten.

I programmet nämns ”socialtjänst och familjerådgivning” som viktiga samarbetspartners. Förvaltningen anar att det egentligen är det snarlika begreppet föräldrarådgivning som åsyftas eftersom föräldrarådgivning vanligtvis är den verksamhet inom socialtjänsten som öppna förskolan samarbetar mest med. Föräldrarådgivningen erbjuder enskilda samtal för information, stöd och vägledning som rör föräldraskap. Många gånger håller föräldrarådgivningen i träffar utifrån föräldrastödsprogram som Alla barn i centrum och Föräldraskap i Sverige eller deltar på öppna förskolans tematräffar för föräldrar. Familjerådgivning är strukturerade samtal för vuxna i någon form av kärleks- eller familjerelation. Samtalen kan handla om en tillfällig kris eller att man inte lyckas komma överens i en viktig fråga. Både föräldrarådgivning och familjerådgivning är verksamheter inom socialtjänsten och viktiga att nämna i Program för öppen förskola.

Majoriteten av de som arbetar med föräldrarådgivning och familjerådgivning är socionomer. Socionom är en examensbeteckning för den som tagit examen efter att ha läst socionomprogrammet på universitet och högskola.

Socialförvaltningen uppskattar att programmet lyfter vikten av samverkan mellan öppna förskolan och andra aktörer. Familjecentraler är en bra struktur för organiserad samverkan kring små barn. Med familjecentral menas en i ett avtal formaliserad samverkan mellan mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst. Även andra samhällsaktörer kan ingå i samarbetet. I Stockholms stad finns 14 familjecentraler varav fyra är samlokaliserade. Socialförvaltningen föreslår att familjecentraler också nämns i programmet som ett exempel på organisering av nära samverkan kring små barn.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen avseende program för öppen förskola.

Reservation av Findel Madison (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Erik Thonfors (C), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till ett program för öppen förskola. Det finns idag inga nationella styrdokument för öppna förskolan och programmet kan därmed bidra till att synliggöra verksamheten och får en vägledande funktion. Förvaltningen tror att det kan bidra med att likvärdigheten ökar genom att tydliggöra innehållet, målet för verksamheten, för vilka målgrupper öppna förskolan vänder sig till och att verksamheten kräver viss kompetens. Därtill kan programmet bidra till en större likvärdighet när det gäller det uppföljande arbetet och att jämförelser kan genomföras i staden.

Det är bra att det är ett stort fokus på introduktionsförskolan och barn med utlandsfödda föräldrar men samtidigt finns det också andra grupper av föräldrar där öppna förskolan kan ha en viktig funktion. Det kan till exempel handla om ensamstående föräldrar som saknar socialt nätverk eller föräldrar som av olika anledningar haft en tuff start i början av sitt föräldraskap och känner sig osäkra. Då kan öppna förskolan vara en trygg mötesplats för både barn och föräldrar. I inledningen står det att programmet beskriver föräldrastödjande aktiviteter men i programmet återfinns bara den formuleringen under texten om introduktionsförskolan. Exempel på föräldrastödjande aktiviteter på Öppna förskolan kan vara föräldrastödsgrupper som ABC 0–2 år, kurser i babymassage och samtalsgrupper för föräldrar som inte klarar av att vara i stora sammanhang. Andra aktiviteter kan vara informationsmöten om barns behov av mat, sömn och språklig stimulans.

Målet med programmet är att stärka samverkan med professioner som har andra kompetenser inom barns hälsa men även professioner som riktar sig till vuxna. Om programmets intentioner uppfylls genom att öppna förskolan stärker arbetet kring barns hälsa, utveckling och lärande kommer barnrättsarbetet att stärkas.

Programmet synliggör det sociala perspektivet och att öppna förskolan kan bidra till att inskrivningsgraden kan öka i de stadsdelar detta behov finns. Om programmet bidrar till dessa ovanstående mål är bedömningen att både barnrättsperspektivet och jämställdheten kan stärkas genom att fler barn får möjlighet till förskolans undervisning och att utlandsfödda kvinnor ges större möjlighet till studier och arbete.

Texten kring jämställdhet lyfter inte specifikt vilket kön som öppna förskolans aktiviteter särskilt kan underlätta för utan berör snarare gruppen utlandsfödda som grupp. I det tjänsteärende som följde programmet finns en bättre formulering där de utrikesfödda kvinnorna får ett särskilt fokus där öppna förskolan kan bidra till integration genom sina särskilda aktiviteter riktade mot denna målgrupp.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar ett gemensamt program för stadens öppna förskolor. Förvaltningen tycker att det är positivt att programmet syftar till att skapa en likvärdighet för öppna förskolornas och introduktionsförskolornas verksamhet i Stockholm. Som ett led i detta arbete tycker förvaltningen att det hade varit fördelaktigt om programmet hade inkluderat direktiv om öppna förskolornas organisatoriska tillhörighet då det skiljer sig mycket mellan stadsdelsförvaltningarna. Det i sin tur påverkar öppna förskolornas uppdrag och möjlighet till samverkan.

Förvaltningen anser att programmet har tydliga uppdragsbeskrivningar för både öppna förskolan och introduktionsförskolan. Det är positivt att uppdraget med att öka inskrivningsgraden i förskola omnämns som en del av öppna förskolans verksamhet. Det visar på att öppna förskolan och introduktionsförskolan är viktiga arenor som kan inspirera och motivera föräldrar till att skriva in sina barn i förskola.

I programmet för öppna förskolan på sidan 8 beskrivs att medarbetare på öppna förskolan lotsar och hänvisar familjer vid behov av stöd vidare till andra aktörer som exempelvis socialtjänst, barnavårdscentral eller medborgarkontor. Förvaltningen tycker att föräldramottagningen bör lyftas som en viktig aktör som öppna förskolorna hänvisar till. Det ligger i linje med att öppna förskolan och förebyggande socialtjänst såsom föräldramottagning tillsammans med barnavårdscentral och mödravårdscentral är de fyra benen i det familjecentralsliknande arbetet. Ett särskilt avsnitt om öppna förskolor som ingår i familjecentraler hade varit önskvärt i programmet.

Under målområde ”Attraktiva mötesplatser med aktiviteter av god kvalitet” lyfts aktiviteter för barn som ska främja utveckling och lärande samt aktiviteter för föräldrar som till exempel tematräffar eller föreläsningar. Förvaltningen anser att föräldrastödsgrupper bör lyftas som en aktivitet som erbjuds till föräldrar, då öppna förskolan är en bra arena att nå ut med föräldraskapsstöd till föräldrar. Under samma målområde tycker förvaltningen att det även saknas information om vikten av samspelet mellan barn och föräldrar.

Förvaltningen tycker det är positivt att uppsökande verksamhet lyfts som en del av öppna förskolans uppdrag i syfte att nå fler ut till fler föräldrar. Förvaltningen anser att stadsdelsmammor är en viktig resurs i det arbetet, eftersom de besitter språklig och kulturell kompetens för att nå utrikesfödda föräldrar.

På sidan 12 i programmet framhävs hur programmet för öppna förskolan bidrar i arbetet med barnkonventionen och Agenda 2030. Under mål 3 – hälsa och

välbefinnande i Agenda 2030 står det att ”*De kompetenser som arbetar på eller i samarbete med öppen förskola främjar hälsa och välbefinnande för grupper där isolering och utanförskap annars kan få negativa effekter för både vuxna och barn.*” Förvaltningen vill poängtera att öppna förskolans verksamhet främjar hälsa och välbefinnande även för föräldrar som har ett socialt skyddsnät men som mår dåligt eller upplever att föräldraskapet är svårt/tufft.

Jämställdhetsanalys

Öppna förskolan är en viktig mötesplats som förespråkar ett jämställt föräldraskap. Under de senaste åren har särskilda satsningar gjorts för att få fler pappor till verksamheten genom bland annat pappagrupper, vilket har gett positiva resultat. Under 2023 var 38 procent av alla deltagare på öppna förskolan pappor och under 2024 har verksamhetens besökare bestått av 40 procent pappor.

Öppna förskolan är även en viktig mötesplats för utrikesfödda kvinnor som står långt borta från arbetsmarknaden och som har små barn. Verksamheten har särskilda insatser till målgruppen i syfte att öka kvinnornas tillit till sin egen förmåga. Bland annat får kvinnorna viktig samhällsinformation om barnkonventionen och kvinnors rättigheter, men tar även del av föräldraskapsstöd och studievägledning. Dessa insatser bidrar till att stärka kvinnornas egenmakt och etablering i samhället.

Barnrättsperspektiv

Alla barn har enligt barnkonventionen rätt till en god hälsa. Öppna förskolans verksamhet är ett komplement till förskola och annan pedagogisk omsorg där barn får möjlighet att utvecklas i det sociala samspelet, språket och får möjlighet till pyssel och lek. Öppna förskolan erbjuder även föräldrar och/eller andra närstående till barnet ett socialt sammanhang och stöd i föräldraskapet. Verksamheten är på så sätt hälsofrämjande för både barn och vuxna som tar del av öppna förskolan.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade, genom ordförandebeslut den 27 mars 2025 följande.

På delegation från stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsnämndens ordförande förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remiss om Program för öppen förskola.

Beslutet anmäls till stadsdelsnämnden den 24 april 2025.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att staden genom programmet arbetar för en mer likvärdig och samspelad öppen förskola över stadsdelsområdesgränserna. Programmet är välskrivet och förvaltningen ser hur det kan bli ett bra stöd i verksamhetsplanering och utveckling.

Förvaltningen vill lyfta tre delar som ett medskick i det fortsatta arbetet.

Utbildning/fortbildningsinsatser för personal

Under rubriken "Välutbildad personal med relevant kompetens" beskrivs exempel på kompletterande kompetenser och kontinuerlig kompetensutveckling. Här ser förvaltningen gärna att förskoleförvaltningen anordnar kostnadsfria och återkommande kurser och utbildningar likt det sätt kulturförvaltningen gör för fritidsledare kopplat till strategierna för parklek respektive fritidsgård.

Öppen förskola som samlingsplats för lek och gemenskap

Programmet beskriver tydligt öppna förskolans uppdrag att förbereda och uppmuntra barn och föräldrar till att skriva in sig på ordinarie förskola. Förvaltningen vill poängtera vikten av att inte missa det stora värdet öppen förskola fyller som en plats för lek, gemenskap och nätverkande mellan föräldrar. I synnerhet familjer med socio-ekonomiska utmaningar, ensamstående föräldrar, familjer med barn med funktionshinder av olika slag etcetera.

Kvalitet kontra kvantitet i uppföljningen av öppen förskola

På sidan 12 i förslag till program finns ett antal exempel beskrivna för det systematiska kvalitetsarbetet. Förvaltningen vill lyfta behovet av att , i den mån det går, även införa mer kvalitativa uppföljningsmetoder och indikatorer.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Runar Finnman (SD), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolenämnden har, i samarbete med stadsdelsnämnderna, tagit fram riktlinjer för öppen förskola i Stockholms stad. Utifrån stadens nya tillämpningsanvisningar och intentionen med uppdraget föreslås dokumentet rubriceras *Program för öppen förskola*. Programmet ska bidra till att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av verksamheten i hela staden. Förvaltningen ställer sig positiv till det föreslagna programmet.

Öppen förskola utgör en mötesplats för familjer som är hemma med barn och uppmuntrar och motiverar till inskrivning i förskola och därmed en påbörjan av barnens utbildning i skolväsendet. För barnen utgör den öppna förskolan en plats att möta andra barn i samma ålder, delta i gruppaktiviteter och utvecklas i en pedagogisk miljö som bjuder in till lek och gemenskap. Föräldrar får, i den öppna förskolan,

möjlighet att träffa andra föräldrar och vuxna samt få stöd i sin föräldraroll. Genom formen introduktionsförskola, som bl.a. erbjuds på Lyckebo i Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning, utgör den öppna förskolan en viktig plats för etablering i det svenska samhället och stärkandet av integrationen för utrikesfödda familjer.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remiss om Program för öppen förskola och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation av Pär Gustavsson (SD), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

I Hässelby Vällingby finns två öppna förskolor i egen regi där introduktionsförskolan är samlokaliserad och en del av den öppna förskolan. Förvaltningen har deltagit i framtagandet av programmet via enkäter och intervjuer. Framkomna synpunkter har tagits tillvara i programmet. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens yttrande om program för öppen förskola och att svaret överlämnas till kommunstyrelsen för vidare beslut av kommunfullmäktige.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att *Program för öppen förskola* ger ett tydligare ramverk för det centrala arbete som bedrivs inom öppen förskola. Identifierade fokusområden och behov för öppen förskola i Järva är väl integrerat i programmet. Där samverkan med externa aktörer, såsom barnavårdscentraler och vuxenutbildning, samt interna aktörer som familjerådgivning, belyses för att säkerställa ett helhetsstöd. Programmet framhåller även hur öppen förskola kan bidra till att öka inskrivningsgraden i förskolan, bland annat genom introduktionsförskola. I Stockholms stads finns i nuläget 46 öppna förskolor i kommunal regi fördelade i samtliga stadsdelar, 5 utav dessa är belägna på Järva.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation av Liliane Åkerlund (SD), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är huvudman för två kommunala öppna förskolor, en ligger i Rålambshovsparken i samma byggnad som parkleken, och en finns i Kristineberg. De kommunala öppna förskolorna har öppet alla vardagar, är välbesökta och uppskattade.

Förvaltningen ser positivt på att det tagits fram ett program för öppen förskola för att skapa en likvärdighet och hög kvalitet i hela staden.

Förvaltningen anser att det är bra att programmet har tydliga skrivningar om barnets rätt till öppen förskola, att få möta en pedagogisk och inkluderande miljö som stimulerar och uppmuntrar utveckling, lek och lärande samt bidrar till självständighet hos barnen.

Programmet anger att det ska finnas förskollärare och barnskötare som är ansvariga för verksamheten och förvaltningen anser att det är relevanta kompetenskrav. Det är också bra att programmet lyfter fram kompletterande kompetens inom föräldraskapstödjande utbildningar, flerspråkighet och samtalsmetodik. Personalen på de kommunala öppna förskolorna i stadsdelen är förskollärare och barnskötare som även leder föräldrastödsutbildningar för föräldrar med barn i åldern 0-2 år.

Förvaltningen ser positivt på att programmet lyfter fram vikten av att öppen förskola samarbetar med familjerådgivare, barnavårdscentraler och andra som stödjer vårdnadshavare. Öppen förskola kan i sin roll som mötesplats för föräldrar förmedla information och kontakter med andra professioner.

Eftersom öppen förskola ofta är en mindre verksamhet i stadsdelsförvaltningarna, är det bra att programmet ställer krav på att ledningen för öppen förskola och medarbetare ska delta i relevanta nätverk, både lokalt och stadsövergripande.

I förslaget till program för öppen förskola föreslås ett antal olika indikatorer för att följa upp verksamhet. Förvaltningen ser positivt på att det blir en likvärdig uppföljning över staden. Antal besökare per dag är en relevant indikator men förvaltningen anser att antal besök per planerad aktivitet inte är lika relevant eftersom de öppna förskolorna inte jobbar utifrån ett aktivitetsschema.

Det skulle också vara värdefullt om staden samordnade en mer kvalitativ uppföljning av de öppna förskolorna för att bedöma kvaliteten. Till exempel genom att representanter från förskoleförvaltningen gör besök på de öppna förskolorna.

Jämställdhetsanalys

Öppen förskola bidrar till stadens arbete med integration där vissa aktiviteter särskilt riktar sig till utrikesfödda kvinnor i syfte gynna etablering i samhälls- och arbetslivet. Introduktionsförskola är ett riktat arbetssätt som särskilt sätter fokus på språkstudier och aktiviteter som fokuserar på just de delarna. Öppen förskola bidrar till Agenda 2030:s mål 5 – jämställdhet.

Barnrättanalys

Öppen förskola är en mötesplats med betydelse för barns hälsa, utveckling och lärande. Program för öppen förskola bidrar till Agenda 2030:s mål 3 – Hälsa och välbefinnande och mål 4 - God utbildning för alla. Programmet bidrar även till grundprinciperna i FN:s barnkonvention om barn som individer med egna rättigheter.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M), Christina Messick m.fl. (L), Daniele Fava m.fl. (C) och Carl Häggqvist (KD), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser behov av att ett program för öppen förskola tas fram, men anser att programmet skulle kunna vara tydligare och ytterligare konkretisera förväntningarna och kraven på verksamheten. Bland annat genom att tydligare ange vad behovsanalysen bör utgå ifrån för att stadsdelsförvaltningarna ska kunna planera för verksamheten utifrån liknande villkor, även om lokala förutsättningar också ska tas i beaktande. En tydligare vägledning för planeringen ger bättre förutsättningar att nå målet om att erbjuda en likvärdig verksamhet avseende bland annat tillgänglighet och öppettider.

Av programmet framgår att syftet med ett stadsgemensamt program är att utveckla en likvärdig öppen förskola i staden. Programmet anger fyra målområden för att nå ökad kvalitet och likvärdighet, men förvaltningen anser inte att målområdena tillräckligt tydligt anger på vilket sätt likvärdighet ska uppnås eller varför de valda målområdena förväntas leda till likvärdighet i staden. Förvaltningen tycker vidare att den inledande beskrivningen inte tillräckligt väl fångar de olika aspekter av varför öppna förskolan är en viktig mötesplats. Förvaltningen önskar att det tydligare framgick hur viktig verksamheten är för att ge medföljande vuxna rum för umgänge med andra vuxna i liknande livssituation och att barnen får möjlighet till socialt samspel med andra barn.

Öppna förskolan är även en viktig plats för att tidigt kunna se och upptäcka barn som riskerar att fara illa. Det framgår av programmet att öppna förskolan ska hänvisa vidare till socialtjänsten, men ingenstans i programmet nämns att personalen i öppna förskolan omfattas av anmälningsskyldigheten. Deras främjande och förebyggande arbete sträcker sig betydligt längre än att hänvisa vidare, de ska också ha kunskap om anmälningsskyldigheten och agera vid oro för att ett barn riskerar att fara illa.

Öppna förskolan erbjuder stöd till vårdnadshavare, både via föräldrastödsprogram och i det dagliga mötet med besökarna. Detta arbete skulle kunna beskrivas tydligare i programmet. Programmet beskriver vidare att öppna förskolan ska bedriva samarbete med familjerådgivningen, som är en verksamhet som stöttar par i deras parrelation. Det bör förtydligas, om så är programmets intention, att det är föräldrarådgivare, som arbetar med att stötta föräldrar i deras föräldraskap, som avses. Föräldrarådgivare är en medarbetargrupp som redan idag har ett upparbetat samarbete med öppna förskolan inom ramen för det familjecentrerade arbetet.

Av programmet framgår även att öppna förskolan är en viktig mötesplats för att motivera till inskrivning i förskola och påbörja barnets utbildning i skolväsendet. Förvaltningen håller med om att ökad inskrivning är en mycket viktig fråga som bör vara prioriterad i de stadsdelsnämndsområden där inskrivningen är låg. I relation till utmaningen med inskrivningsgrad bör programmet också behandla vikten av öppen förskola utifrån att skapa förtroendefulla relationer samt förtroende för kommunens verksamheter.

I programmet står om öppna förskolan att ”Det är en viktig plats som ska bidra till etablering i svenska samhället och stärka integrationen för utrikesfödda föräldrar och deras barn”. Detta kan vara ett syfte för introduktionsförskolan men är inget generellt syfte för alla öppna förskolor. För att tydliggöra skillnaden mellan öppen förskola och introduktionsförskola vore det bra om *Introduktionsförskola* var ett eget avsnitt i programmet.

I programmet hänvisas till Agenda 2030 och mål 5 om jämställdhet. I programmet anges ”Öppen förskola bidrar till ökad jämställdhet genom att möjliggöra för utrikesfödda föräldrar att under föräldraledigheten studera svenska. Att behärska svenska språket ökar graden av delaktighet i svenska samhället och genom det förståelse av rättigheter, skyldigheter och möjligheter för etablering i samhället.” Denna formulering anser förvaltningen vara en felaktig hänvisning då jämställdhet handlar om rättigheter utifrån ett könsperspektiv och möjligheter för kvinnor och män. Om det är föräldralediga kvinnor skrivningen syftar på kan det med fördel skrivas ut. I annat fall bör det kanske stå jämlikhet istället.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sergej Salnikov (SD), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen driver två öppna förskolor i nämndens regi. Öppna förskolan Vindsnurran på Skarpnäcksfältet, som har introduktionsförskola integrerad, samt öppna förskolan Fyren i Kärrtorp. Förvaltningens bedömning är att de öppna förskolorna i huvudsak ligger i linje med de mål som finns i programmet. Verksamheten har välutbildad personal med relevant kompetens för uppdraget vilket även innefattar att leda föräldraskapsstödjande utbildningar, ABC 0-2 år. De öppna förskolorna har en väl utvecklad samverkan med familjebehandlare och externa aktörer så som exempelvis barnavårdscentraler och barnmorskemottagningar.

Förvaltningen är positiv till *Program för öppen förskola* som antas kunna bidra till att säkerställa en jämn kvalitet och en god uppföljning av öppen förskola i Stockholms stad. Förvaltningen anser att programmet kan bidra till att arbetet inom öppna förskolan och introduktionsförskolan blir mer likvärdigt, systematiskt och sammanhållet med stockholmarnas fokus som utgångspunkt. Områden som lyfts för systematisk uppföljning på stadsdelsnämnds nivå anser förvaltningen är relevanta. Förvaltningen ser att programmet tagit hänsyn till barn och deras särskilda rättigheter och bedömningen är att programmet kan bidra till detta arbete på flera sätt.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens skrivelse som svar på remiss om program för öppen förskola.
2. Omedelbar justering

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m.fl. (S), Shamso Ali Hassan m.fl. (V) och Karrmapriya Muschott m.fl. (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C), Kenth Aronsson (C), Conny Gabrielsson (L) och Sophia Granswed Baat m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Det finns inte nationella styrdokument för öppen förskola. Läroplan för förskolan (Lpfö 98) har en vägledande funktion likväl som framtaget program för öppen förskola. Programmet anger hur stadsdelsnämnder ska bedriva och utveckla en likvärdig öppen förskola med god kvalitet, i samarbete med nämnder och andra

aktörer. Förvaltningen har deltagit i arbetet med framtagning av programmet både genom deltagande i referensgrupp samt besvarande av enkät.

Förvaltningen ser positivt på programmet som ger en grund och tydlig riktning för fortsatt utveckling av en kvalitativ öppen förskola i Skärholmen och i hela staden. Programmet skriver fram att aktiviteter, planering och utformande av verksamheten utgår från besökarnas behov och närområdets karaktär vilket möjliggör lokala utformningar.

I programmet beskrivs att öppen förskola ska erbjuda en pedagogisk verksamhet, med pedagogiska aktiviteter i en pedagogisk miljö. Det pedagogiska arbetet kopplas till förskolan där öppen förskola ska skapa förutsättningar och förbereda för en trygg övergång till förskola. Att öppen förskola ingår inom avdelning förskola skapar goda förutsättningar för att bland annat utveckla den pedagogiska miljön så att det finns tillgång till det material som barnen senare möter i förskolan.

I stadsdelsområdet är öppen förskola en viktig plats i att bidra till etablering i svenska samhället och stärka integrationen för utrikesfödda föräldrar och deras barn. Öppen förskola är även en viktig mötesplats i syfte att uppmuntra och motivera till inskrivning i förskola och därmed påbörja barnets utbildning i skolväsendet. Förvaltningen är positiv till att programmet lyfter fram att öppen förskola är en viktig plats som ska bidra till etablering i svenska samhället och stärka integrationen för utrikesfödda föräldrar och deras barn.

Programmet förtydligar att öppen förskola ska ha naturliga inslag av utomhusaktiviteter där barn och deras föräldrar uppmuntras till lek och rörelse. Förvaltningen ser detta som positivt då utomhusaktiviteter och rörelse är en bra grund för hälsa och är arbetssätt som fortsätter i förskolan. Tillgången till Fritidsbanken i Skärholmens centrum möjliggör även lån av fritidsutrustning.

Jämställdhetsanalys

Besökare till öppen förskola kan vara både kvinnor och män, flickor och pojkar. Öppen förskola bidrar till arbetet med integration genom att verksamheten och andra aktörer erbjuder språkundervisning, samhällsinformation samt fördjupad information om förskola. Eftersom de flesta besökare är kvinnor gynnar dessa aktiviteter främst kvinnor.

Barnkonsekvensanalys

Ett program för öppen förskola har såväl indirekt som direkt påverkan på barn. Öppen förskola riktar sig både till barn och deras medföljande vuxna som i många fall är vårdnadshavare till barn. Öppen förskola är en mötesplats med betydelse för barns hälsa, utveckling och lärande likväl som en plats för gemenskap och stöd i föräldrarollen. Syftet med programmet är att säkerställa en jämn kvalitet och god uppföljning av verksamheten och anses därmed vara förenligt med barnets bästa.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2025 följande.

Södermalms stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen med följande tillägg:

Flera av stadsdelens öppna förskolor finns i parklekarna och när vi antog parkleksstrategin skrev vi följande: *Vi vill att staden ser över hur vi kan förenkla uthyrningen av parklekarna på den tid då de inte är öppna och att det blir en del i stadens strategi för parklekar. Många på Södermalm med lägre inkomster bor trångt och har inte plats att ha barnkalas hemma. Möjligheten att hyra lämplig lokal till en rimlig hyra kan betyda mycket.*

Ett födelsekalas i Stora Bleckans parklek bidrar dessutom till liv och rörelse. Trygghet och trivsel. Samtidigt finns ett antal krav om personal på plats m.m. som gör en sådan uthyrning både kostsam och krånglig. Vi vill därför uppmana staden att se om det inte går att hitta en modell som kan underlätta en sådan uthyrning. För en stängd parklek gör ingen lycklig.

Vi vill också lyfta de öppna förskolor som drivs av ideella krafter med stöd av föreningsbidrag som Sofia församlings arbete med öppna förskolor både i Södra Hammarbyhamnen och på Borgmästargatan. Ett utmärkt komplement till den kommunala verksamheten som bidrar till en klokt nyttjande av våra resurser på bästa sätt.

Reservation av Martin Westmont (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes m.fl. (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehls (KD), se Reservationer m.m.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till *Program för öppen förskola* eftersom syftet är att säkerställa en jämn kvalitet och god uppföljning av verksamheten.

Förvaltningen har idag sex öppna förskolor varav fyra har sin verksamhet i parkleksbyggnader. Öppen förskola är en viktig mötesplats i syfte att uppmuntra och motivera till inskrivning i förskola och därmed påbörja barnets utbildning i skolväsendet. Öppna förskolan kan vara det första mötet med förskola och är ett led i arbetet med att öka inskrivningsgraden i förskolan. Det är därför av vikt att öppna förskolans personal har god kännedom om förskolans verksamhet och att en samverkan finns med närliggande förskolor.

Medföljande vuxna får möjlighet att träffa andra föräldrar och vuxna samt möjlighet att få stöd i sin föräldraroll. Det är positivt att det omnämns i programmet att verksamheten ska vara en del i det förebyggande och föräldrastödjande arbetet och att det ska finnas samverkan med samt tillgång till exempelvis familjerådgivare eller

socionomer. Behoven kan dock se olika ut i olika stadsdelsområden vilket är viktigt att ta hänsyn till.

Förvaltningen tycker att det är bra att programmet lyfter att innehållet i verksamheten i första hand riktar sig mot barnen och att den utformas i nära samarbete med medföljande vuxen. Samt att aktiviteter, planering och utformande utgår från besökarnas behov och närområdets karaktär.

Förvaltningens delar uppfattningen om att det är viktigt med välutbildad personal med relevant kompetens då det är en mångfacetterad verksamhet.

Det är positivt att det i programmet lyfts att kompetensutveckling av personalen ska ske regelbundet. Förvaltningen anser dock att det kan förtydligas att det kan finnas ett behov av gemensamma utbildningsinsatser i staden.

Region Stockholm

Region Stockholms yttrande daterat den 19 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Region Stockholm välkomnar att Stockholm stad tagit fram ett gemensamt program för innehållet i öppna förskolans verksamhet. Region Stockholms övergripande bedömning är att innehållet bidrar till målen En tillgänglig region med god livsmiljö och En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region, som finns i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS) 2050. Nedan anges några allmänna medskick som förstärker innehållet i *Program för öppen förskola* och därtill några specifika synpunkter.

Regionen arbetar för att fler familjecentraler ska etableras, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden och i kommuner och stadsdelar som ännu inte har tillgång till familjecentral. I detta arbete är samverkan med de öppna förskolorna av avgörande betydelse. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm har 2024 låtit genomföra en undersökning i länet kring föräldrars upplevelser av insatser inom konceptet familjecentral, där öppen förskola är en av parterna i samverkan. Resultatet från undersökningen stämmer väl överens med förslaget till *Program för öppen förskola*. Bland annat lyftes behovet av integrerande insatser och språkträning för föräldrar och barn med annat modersmål än svenska som en viktig del i integrationen i det svenska samhället. Vidare framkom behov av föreläsningar och information från viktiga samhällsfunktioner, så som kunskap om Försäkringskassan och föräldraförsäkring; när och hur man skriver in sig i kö till förskola; information om det stöd och insatser som finns inom vården och samhället i övrigt för små barn och deras föräldrar; vikten av mötesplats särskilt för föräldrar med inget eller litet nätverk i området etc. På det stora hela var återkopplingen kring den verksamhet som bedrivs inom ramen för öppen förskola mycket positiv.

Relaterat programmets målområde Tillgänglig verksamhet, lyftes några förbättringsområden, bland annat sättet att informera om verksamheten. Föräldrar

önskar få information om verksamheten på många olika sätt – via hemsida, sociala medier, muntligt, skriftligt, via anslag, sms och hem i brevlådan. Önskan om information på flera språk framkom, samt behov av bildstöd för att förstå verksamheten och aktiviteterna. Önskan framkom också om en tydlig presentation av verksamheten och rundvisning i lokalerna, för vissa inte bara en gång. Generösa öppettider var också uppskattade.

Utöver ovan allmänna medskick önskar Region Stockholm lämna några specifika synpunkter på innehållet i programmet.

- Under målområde, Välutbildad personal och relevant kompetens nämns att öppen förskola ska ha god tillgång till och samverka med professioner som riktar sig till vuxna. Region Stockholm föreslår att även lägga till barnmorska som profession. Skälet till det är att öppna förskolans personal har möjlighet att fånga upp både fysiska och psykiska besvär efter förlossning hos nyblivna föräldrar och hänvisa dem till barnmorskemottagning (BMM). Mottagningar i närområdet skulle också kunna bjudas in för att föreläsa om olika teman, exempelvis vad som händer i kroppen efter förlossning, informera om preventivmedel, ge rådgivning kring sex och samlevnad efter att barnet har fötts etc.
- Under målområde, Aktiv samverkan med centrala aktörer framgår att BMM och barnavårdscentral (BVC) är viktiga partners för att informera om och lotsa till öppen förskola. Region Stockholm föreslår att en mening läggs till om BMM:s och BVC:s uppdrag. Skälet till det är att tydliggöra ömsesidigheten i samverkan och det stöd i vården som öppna förskolan kan hänvisa föräldrar till. *Förslag:[...] samt ge information, stöd och insatser för att främja fysisk och psykisk hälsa hos små barn och deras föräldrar.*
- Under målområde, Uppföljning och utvärdering förslås att även följa upp aktiviteter som erbjuds i samverkan med samverkanspartners. Eventuellt även följa hur *förutsättningarna för samverkan* med andra aktörer ser ut. Skälet till det är att få bättre underlag för att kunna utveckla verksamheten och samverkan.
- Under målområde Tillgängliga verksamheter med generösa öppettider, anges att Öppna förskolan ska ha ett naturligt inslag av utomhusaktiviteter där barn och deras föräldrar uppmuntras till lek och rörelse som gynnar både hälsa och välbefinnande. Det är därför till fördel att öppen förskola har tillgång till utegård, park eller närliggande grönområde. Region Stockholm föreslår att krav ställs på utemiljön om att följa Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet. Skälet till det är att förtydliga krav om närhet till friytan och friytans beskaffenhet.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslag till beslut bedöms inte få konsekvenser för patientsäkerhet. Om innehåll i remiss genomförs och förslag från Region Stockholm omhändertas, kan det bidra till att stärka patientsäkerheten då tillgång till information gör det lättare att hitta rätt i vården.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Förslag till beslut bedöms inte få konsekvenser på jämlik och jämställd vård. Om innehåll i remiss genomförs och förslag från Region Stockholm beaktas kan det ge positiva konsekvenser för jämlik och jämställd vård och hälsa.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Linnéa Vinge (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande av Johan Kling (C)

Vi i Centerpartiet är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med barn i sin egen ålder.

Centerpartiet vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team, då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Särskilt uttalande av Per Rosencrantz m.fl. (M)

I grunden är den öppna förskolan en mötesplats för barn och föräldrar. De låga trösklarna till den öppna förskolan är värda att bejaka. Den öppna förskolan ska varken ersätta den ordinarie förskolans verksamhet eller tungt betona integration i sin verksamhet. I stället finns det andra värden som bör vara i centrum. Utifrån ett integrationsperspektiv är det dock betydelsefullt att även betona personalens kunskaper i det svenska språket som en del av den öppna förskolans basplatta.

Moderaterna önskar också att öppna förskolor ska vara lokaliserade över hela Stockholm, det är en angelägen pusselbit i arbetet med att bli en mer barnvänlig stad.

Kulturnämnden

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

Emelie Wassermann (SD) föreslår att nämnden delvis bifaller förvaltningens förslag till beslut, och anför därutöver följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svensk kunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Socialnämnden

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

1. att socialnämnden delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin (M)

Mycket av det som står i programförslaget för öppna förskolor anser Moderaterna är bra. Men det förslag som nu finns fastnar i en för ensidig tanke om verksamheten och som inte speglar hela Stockholm. I grunden är den öppna förskolan en mötesplats för

barn och föräldrar som av olika anledningar inte är inskriven i ordinarie förskoleverksamhet. De låga trösklarna till den öppna förskolan är värda att bejaka. Den öppna förskolan ska därför varken ersätta den ordinarie förskolans verksamhet eller tungt betona integration i sin verksamhet utan det finns andra värden som bör vara i centrum. Utifrån ett integrationsperspektiv är det dock betydelsefullt att även betona personalens kunskaper i det svenska språket som en del av den öppna förskolans basplatta.

Moderaterna önskar också att programberedningen framgent tydliggör vikten av att öppna förskolor ska vara lokaliserade över hela Stockholm, det är en angelägen pusselbit av att bli en barnvänligare stad. Vi vill även betona vikten av att det arbete som pågår kring att stärka kunskapen om, och rutinerna kring, oroanmälningar i förskolan också når personalen i de öppna verksamheterna.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Findel Madison (SD)

Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande: Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Särskilt uttalande av Erik Thonfors (C)

Centerpartiet vill först visa uppskattning för den plan som ligger rörande den öppna förskolan. Den öppna förskolan är som programmet visar en viktig del för att stötta föräldrar i sitt föräldraskap, men som programmet också visar som en viktig del för lyckad integration. Centerpartiet är som sagt positiva till planen och programmet, men vill betona integrationsförskolans målbild att stötta just kvinnors introduktion i arbetslivet. Introduktionsförskolans vikt för att stärka jämställdheten mellan män och kvinnor är av stor betydelse. Idag har vi enligt SCB stor andel kvinnor från Afrika och Asien som lider av arbetslöshet. Introduktionsförskolans fokus på kvinnor stöttar Centerpartiet fullt ut och vi kan med detta göra viktigt arbete för en lyckad integration.

Centerpartiet tror också att programmet skall fortsätta hålla fokus på unga vuxna och intensifiera informationen om den öppna förskolan på MVC och BVC-mottagningar. Unga förstagångsföräldrar skall veta att det finns stöd i deras kommande roll som föräldrar. Stärka unga vuxnas möjligheter att träffa andra i liknande situation.

Till sist ställer Centerpartiet frågan till förvaltningen.

Vad finns det för siffror på nuläget rörande de områden förvaltningen i fortsättningen önskar följas upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet? Exempelvis antalet besökare på öppen förskola/dag? Utbud av målgruppsanpassade aktiviteter? I vilken utsträckning fortsätter föräldrar med studier eller arbete efter deltagande i introduktionsförskolans aktiviteter?

Centerpartiet menar att svaren på de frågorna kunde underlätta både prioriteringar av områden och budgetläggning. Detta så att resurserna landar rätt, redan nu i programmets inledningsskede.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Runar Finnman (SD)

1. Att delvis yrka bifall till förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anför följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten 'utbildning i flerspråkighet' bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Pär Gustavsson (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anför följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten "utbildning i flerspråkighet" bör tas bort och

ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Järva stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C)

Vi i Centerpartiet är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med barn i sin egen ålder.

Centerpartiet vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd. För barn som växer upp med svårare förutsättningar blir livet i många fall tuffare längre fram och vi vet att det många gånger är tydligt redan i småbarnsåren vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödinsatser ska hjälpen därför komma snabbt. För samhället är det dessutom en miljardbesparing att bygga starka, trygga barn istället för att försöka lappa ihop trasiga vuxna.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Liliane Åkerlund (SD)

Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut

Därutöver anför följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare. Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder. Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anför följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att

stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M), Christina Messick m.fl. (L), Daniele Fava m.fl. (C) och Carl Häggqvist (KD)

Vi i Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och kristdemokraterna är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med barn i sin egen ålder.

Vi vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd. För barn som växer upp med svårare förutsättningar blir livet i många fall tuffare längre fram och vi vet att det många gånger är tydligt redan i småbarnsåren vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödinsatser bör hjälpen därför komma snabbt. För samhället är det dessutom en miljardbesparing att bygga starka, trygga barn istället för att försöka lappa ihop trasiga vuxna.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Sergej Salnikov (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”utbildning i flerspråkighet” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

3. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
4. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”*utbildning i flerspråkighet*” bör tas bort och

ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m.fl. (S), Shams Ali Hassan m.fl. (V) och Karmapriya Muschott m.fl. (MP)

Majoriteten vill uttrycka sitt varma tack till förvaltningen för ett tydligt och välgrundat svar på remissen av Program för Öppen förskola. Programmet visar på en stark och tydlig ambition att utveckla en likvärdig och tillgänglig öppen förskola i hela staden, något som majoriteten ser som en viktig del i stadens förebyggande arbete och insatser för barn och familjer.

Majoriteten ser positivt på att programmet skapar en gemensam riktning och tydliga ramar för stadens öppna förskolor, samtidigt som det finns utrymme att ta tillvara lokala behov och förutsättningar. I en stadsdel som Skärholmen, där många barnfamiljer har olika bakgrunder och utmaningar, är det av största vikt att verksamheterna erbjuder både en trygg mötesplats och tidigt stöd i föräldraskapet.

Det är också glädjande att programmet betonar vikten av samverkan med andra aktörer, såsom barnhälsovård, socialtjänst och bibliotek, vilket stärker den samlade insatsen för barnens bästa. En välfungerande öppen förskola kan spela en avgörande roll för att främja språkutveckling, social integration och bidra till att skapa jämlika uppväxtvillkor i hela staden.

Majoriteten ser fram emot att följa arbetet med att implementera programmet och säkerställa att det kommer till nytta för ännu fler familjer, både i Skärholmen och i stadens övriga delar. Ett stort tack riktas också till alla som arbetar i våra öppna förskolor och bidrar till att göra dem till välkomnande, trygga och lärorika platser för barn och föräldrar.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C), Kenth Aronsson (C), Conny Gabrielsson (L) och Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

Vi är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små

barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med barn i sin egen ålder.

Vi vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd. För barn som växer upp med svårare förutsättningar blir livet i många fall tuffare längre fram och vi vet att det många gånger är tydligt redan i småbarnsåren vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödsinsatser ska hjälpen därför komma snabbt. För samhället är det dessutom en miljardbesparing att bygga starka, trygga barn i stället för att försöka lappa ihop trasiga vuxna.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Däremot är vi bekymrade över att stadsdelsnämnden valde att stänga ner Ekholmens parklek hösten 2024, med motiveringen att det var för få barn som besökte parkleken. Parkleken renoverades 2022, och när den åter öppnade bytte verksamheten inriktning, från små barn till barn i åldrarna 7-12 år. Idag finns det en föräldrargrupp boende på Ekholmshöjden som vill driva parkleken vidare, vilket vi stöder. Då Bergbanan är stängd för renovering och beräknas öppna tidigast sommaren 2026, är det av stor vikt att en parklek för mindre barn finns i området. Vi hoppas därför att stadsdelsförvaltningen hittar en lösning för en fungerande parklek.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Martin Westmont (SD)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Därutöver anföra följande:

Att behärska svenska är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn mot utanförskap och en nyckel till integration och delaktighet i samhället. Därför är det av största betydelse att alla vuxna som arbetar med barn har goda kunskaper i svenska för att kunna skapa

en trygg och inkluderande miljö samt säkerställa en effektiv kommunikation med både barn och vårdnadshavare.

Sverigedemokraterna föreslår därför att programmet för öppen förskola ska säkerställa att all personal vid stadens öppna förskolor har tillräckliga svenskkunskaper. Vi anser att meriten ”*utbildning i flerspråkighet*” bör tas bort och ersättas med ett tydligt krav på goda kunskaper i svenska. Detta är avgörande för att stärka kvaliteten i verksamheten och för att alla barn ska ges lika förutsättningar att utveckla sitt språk och sin kommunikation i tidig ålder.

Vidare anser vi att programmet tydligt bör fastslå att Stockholms stad ska arbeta aktivt för att säkerställa att det vid varje öppen förskola finns personal med utbildning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta är avgörande för att skapa en inkluderande och anpassad miljö där alla barn, oavsett behov, ges möjlighet att utvecklas och känna sig trygga. Genom att stärka kompetensen inom NPF kan personalen bättre förstå och bemöta barn som exempelvis har diagnoser inom autismspektrumet eller ADHD, samt erbjuda stöd till föräldrar. Detta skulle bidra till att tidigt fånga upp behov, minska risken för utanförskap och främja en jämlik start för alla barn i Stockholms stad.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes m.fl. (C)

Vi är positiva till det nya programmet för öppen förskola. De öppna förskolorna ska vara självklara mötesplatser i lokalsamhället för de familjer som är hemma med små barn. Därför är viktigt att säkerställa att det finns tillräckligt med öppna förskolor i varje stadsdel som överensstämmer med det faktiska behovet. I de öppna förskolorna ska föräldrar kunna mötas och utbyta erfarenheter kring föräldraskapet, samtidigt som deras barn deltar i pedagogisk verksamhet och kanske får den allra första kontakten med andra barn i sin egen ålder.

Vi vill utreda möjligheten att inrätta familjesociala team i varje stadsdel. De familjesociala teamen ska vara en samverkan mellan förskola, vårdnadshavare och socialtjänst. I praktiken skulle det innebära att varje stadsdel har en socionom från socialtjänsten, som är kopplad till förskolorna, med uppdrag att stötta upp personalen att tidigt fånga upp barn och familjer i behov av mer stöd. Vi ser även stora möjligheter att inkludera de öppna förskolorna i dessa team då personal i den öppna förskolan inte sällan möter familjer i behov av stöd. För barn som växer upp med svårare förutsättningar blir livet i många fall tuffare längre fram och vi vet att det många gånger är tydligt redan i småbarnsåren vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. När det uppmärksammas att ett barn, eller en familj, behöver stödinsatser ska hjälpen komma snabbt. För samhället är det en enorm vinst i att bygga fler starka, trygga barn istället för att försöka lappa ihop trasiga vuxna.

Vi ser mycket positivt på att den öppna förskolan samarbetar med samhällslotsar och stadsdelsmammor för att nå ut till fler personer i målgruppen, och för att öka inskrivningsgraden i den ordinarie förskolan. Det är också glädjande att Stockholms

stad erbjuder introduktionsförskola, dvs. språkstödjande aktiviteter för föräldrar och barn under ledning av SFI-lärare, som en del av den öppna förskolans verksamhet.

Ersättaryttrande av Erik Ehre (KD)

Erik Ehre (KD) ställde sig bakom Lars Rottem Krangnes (C) särskilda uttalande.